

ЗАПОЗИЧЕННЯ У СКЛАДІ НІМЕЦЬКОМОВНИХ СМС-ПОВІДОМЛЕНЬ

В статті розглядаються особливості запозичення лексичних одиниць та їх використання в мові молоді. Доводиться прямий вплив англословних запозичень на розвиток німецької мови в смс-комунікації. Пропонується розподіл системно-мовних чинників запозичень.

Ключові слова: смс-повідомлення, мова молоді, лексична одиниця, запозичення, денотат, номінативна функція, стилістична функція.

В статье рассматриваются особенности заимствования лексических единиц и их использование в языке молодежи. Доказывается прямое влияние англоязычных заимствований на развитие немецкого языка в смс-коммуникации. Предлагается деление системно-языковых факторов заимствований.

Ключевые слова: смс-сообщение, язык молодежи, лексическая единица, заимствование, денотат, номинативная функция, стилистическая функция.

The article views the peculiarities of the borrowing of the lexical units and their usage in the language of youth. The direct influence of English loanwords on the development of the German language in SMS-communication is proved.

Key words: SMS-message, language of youth, lexical unit, borrowing, loanword, denotation, nominative function, stylistic function.

Науково-технічний прогрес кінця ХХ століття зумовив модернізацію комунікативних відносин суспільства – виникнення опосередкованих форм комунікації вплинуло на спосіб комунікації та породило новий тип комунікативного простору, який користується широкою популярністю та спричиняє перебудову мови. Прискорення темпу і ритму фізичної, психічної, ментальної активності життя суспільства призводить до трансформацій мови на лексико-семантичному рівні та розширення її нестандартного, іноді ненормативного словникового складу.

Увагу таких зарубіжних мовознавців, як Я. Андросополос, Н. Дерінг, К. Дюршейд, П. Ресслер, Й. Хефліх, А. Ціглер, П. Шлобінські та інших привертає смс-повідомлення як один з найбільш розповсюджених серед молоді медіа-засобів. Німецькомовні смс-повідомлення є перспективним об'єктом міждисциплінарного підходу, їхнє дослідження дозволить вирішити ряд актуальних проблем лінгвістики.

В межах природної мови існує декілька підсистем лексичного характеру з елементами «штучних» знакових систем, що створюють начебто спеціальні мови. Сюди належать мови наук, які відзначаються своєрідністю у вживанні загальнонародних елементів, що вводять в загальнонародну мову низку своїх елементів структури або включають в свої

семіотичні підсистеми елементи загальнонародної мови. Такими ж підсистемами є діалекти, різного роду арго, мовленнєві стилі та інші мікросистеми, що ґрунтуються майже повністю на граматичній будові національної загальнонародної мови [1: 46-47].

На літературній мові та відхиленнях від норм на всіх її рівнях базується німецька мова молоді, сукупність специфічних складових якої дозволяє розглядати її як особливу мовну систему. Молодь свідомо відмежовується у своїй манері розмовляти від стандартної мови, перш за все, через створення та використання незвичних виразів [2: 3]. Враховуючи ці умови, мову молоді зараховують, з однієї сторони, до спеціальних та професійних мов, з іншої, оскільки молодь протистоїть втручанню в її мову представників інших вікових груп, мову молоді можна зарахувати до таємних мов, як, наприклад, злодійський жаргон, штучна мова дітей, групові мови, якщо вони вживаються певною суспільною групою [5]. Позначення денотатів у мові молоді відзначаються експресивністю, оцінністю, метафоричністю та існуванням паралельно з їхніми нейтральними еквівалентами.

Поступово мова молоді проникає з неформальної сфери спілкування в сферу масової комунікації. На сьогоднішній день німецька мова молоді є розповсюдженим явищем не тільки в усному розмовно-просторічному мовленні, а й в художній літературі, засобах масової інформації та нових формах письмово-опосередкованої комунікації, в яких вона набуває додаткових мовних характеристик. В смс-повідомленнях, що представляють комунікативно-мовне середовище, відображається пошук нових форм мови за рахунок спрощення її фонетики, морфології, лексики та синтаксису. Тексти смс-повідомлень молоді розкривають процеси та механізми письмового мовлення, що в смс-текстах досеріозних імпліковані або взагалі відсутні. Конфіденційність інформації та переважно дружні відносини смс-комунікантів уможливають розкріпачення індивіда, яке проявляється в порушенні постулатів мовних норм.

Актуальність статті обумовлена відсутністю в лінгвістичній науці єдиного погляду мовознавців на мову молоді та її складові.

Об'єктом дослідження виступає мова молоді в структурі смс-повідомлень.

Предметом дослідження є запозичені лексичні одиниці мови молоді та їх функціонування в смс-повідомленнях.

Мета статті полягає у виявленні особливостей англіцизмів в аспекті смс-комунікації.

В мовленні молоді спостерігається неоднакове співвідношення літературної мови та складових мови молоді – сленгізмів, жаргонізмів, вульгаризмів, діалектизмів, вузько-регіональних рис – регіоналізмів і т.д. Вітчизняні та зарубіжні германісти відзначають, що сьогодні німецька мова зазнає особливо інтенсивного впливу з боку англійської мови, насамперед її американського варіанту, що знаходить свій прояв на фонологічному, лексичному та семантичному рівнях [4]. Постійне поповнення лексичного рівня німецької мови та мови молоді, зокрема, шляхом запозичення англомовних слів є ознакою безперервного, закономірного розвитку мови. Запозичення відбувається здебільшого з таких сфер життя, як спілкування, мода, спорт, музика [6: 28], комп'ютерне забезпечення і т.д.

Такі країни, як США та Великобританія характеризуються статусом інноваційних країн і перебувають в стані постійного пошуку, винайдення новітніх інформаційно-технічних систем та засобів, що зумовлює інтенсифікацію термінології англійської мови та її інтеграцію в інші мови. Запозичення терміносистем виконують в мові-реципієнті здебільшого номінативну функцію – задовольняють потребу в найменуванні нового об'єкта або поняття сучасного суспільства.

Досягнення в області передових технологій уможливили виникнення мобільного зв'язку та служби передачі коротких текстових повідомлень Short Message Service (SMS), що є бездротовим сервісом та за допомогою якого переданий наступний текст повідомлення *«Ich habe grad einen harten Kampf mit meinem Inneren geführt, ob ich dir nun ne sinnlose sms schreiben soll oder nicht.Der Wille hat gewonnen...der Verstand verloren.»*

Запозичений з англійської мови іменник 'SMS' використовується для позначення даної служби мобільного зв'язку та її продукту – текстових повідомлень – 'ne sinnlose sms schreiben'. В тексті смс-повідомлення англіцизму ,Sms' передує німецький неозначений артикль eine у формі аферезису 'ne' та прикметник 'sinnlose', граматичні форми яких вказують на набуття даним іменником категорії жіночого роду. Написанням іменника Sms з маленької літери та відсутністю пробілу між двома реченнями – 'nicht.Der' – автором повідомлення порушено норми правопису німецької мови.

Здійснення дзвінків та надсилання коротких текстових повідомлень є основними функціями мобільної комунікації. Важливість відправлення смс-повідомлень та їхнє перетворення на розповсюджений спосіб комунікації підтверджено виникненням похідного дієслова «simsen» зі значенням «надсилати смс», наприклад:

Weisste wie ätzend das ist, wenn man von den gesamten Vorlesungen nur 50% besucht hat? Von den 50% hat man 20% geschlafen. Dann hat man sich von den restlichen 30% sich 10% unterhalten und in der Regel von den übrigen 20% noch 10% gesimst. Dann bleiben noch 10% übrig, von denen ich wiederrum noch 5% telefoniert habe.

Дієслово «simsen», яке у повідомленні представлено формою дієприкметника (Partizip II) 'gesimst', набуло характеристики слабкого дієслова.

Широко вживаною в німецькій мові є запозичена одиниця ,Handy' для позначення мобільного телефону, яка є так званим «несправжнім» англіцизмом (Scheinanglizismus), тому що форма слова ,Handy' співпадає в англійській та німецькій мовах, але різниться значенням. Надання переваги англіцизму 'Handy' викликано стислістю форми вираження запозиченої одиниці в порівнянні з його німецьким еквівалентом 'Mobiltelefon', наприклад:

Hey, du hast mir gestern deine Handynummer gegeben und wolltest mir dein Handy dazu schenken.

Англіцизм ,Handy' живе у німецькій мові за її законами та правилами; він отримав артикль відповідно до його німецькомовного еквівалента ,das Mobiltelefon' та сприймається як іменник середнього роду, якому в тексті повідомлення передує вжитий в однині знахідного відмінка присвійний займенник ,dein'.

Необхідно підкреслити, що запозичення відзначаються високою продуктивністю словотворчої активності, що проявляється у їхній здатності особливо шляхом словоскладання утворювати нові лексичні одиниці. Складне слово жіночого роду ,deine Handynummer', утворене за моделлю німецької мови, є так званим гібридним утворенням, складовим компонентом якого виступає лексична одиниця іншомовного походження – англіцизм ,Handy'.

У ініціальному повідомленні-запиті *«wie heisst die app, wo man pizzläden finden kann? :/»* адресант вживає скорочення 'die app.' англійського ,application' для позначення «додатку», «доповнення», що можна завантажити з Інтернету на мобільний телефон та за допомогою якого можна знайти, наприклад, Pizzläden. у німецькій мові запозичена лек-

сична одиниця 'Application' отримала артикль жіночого роду, проте в межах повідомлення зберегла написання іменника з малої літери, що є типовим для англійської мови.

Починаючи з середини ХХ століття способи проведення дозволила німецької молоді піддаються впливу молодіжних течій США – відбувається популяризація американської культури. Запозичення широко відображають реалії національно-культурного походження, які поступово розширюють межі свого функціонування. В текстах смс-повідомлень групу запозичень представляють назви міжнародних корпорацій – мереж ресторанів фастфудів, як McDonald's, Kentucky Fried Chicken та відповідно назви страв, напоїв, наприклад:

У тексті «*Wir sind grad bei mc donalds und D. isst nen chicken und ich liebe dich*» адресант повідомляє про актуальне місцезнаходження – ‚Wir sind grad bei mc donalds und D. isst nen chicken’ та освідчується у коханні – ‚und ich liebe dich’. Він вдається до вживання запозичення ‚mc donalds’ та запозиченої скороченої форми назви страви ‚Chicken McNuggets’ – ‚chicken’, що отримала в повідомленні неозначений артикль чоловічого роду, вжитий в однині знахідного відмінка. Написанням запозичених іменників з маленької літери автор порушив норми правопису німецької мови.

В повідомленні «*Kfc war schlecht oder so. Hab erstmal alles ausgekottzt.*», що є описом справ адресанта – його самопочуття, абрєвіацією американської мережі ресторанів фастфуда Kentucky Fried Chicken – Kfc автор позначає частини обсмаженої в олії курки (шматочки курки та курині крильця) та коментує їхню якість – ‚Kfc war schlecht oder so.’.

В тексті повідомлення «*Warum kann ich mich noch an alles erinnern? Und warum hat keiner die Nachos bezahlt?!*» форма множини іменника Nachos є запозиченою одиницею з англійської мови та позначає страву «тортіл’ з сиром та перцем чілі».

Англiцизми ‚packs becks’, ‚cola’ в тексті «*vor mir steht ein kasten bier, ein 6 packs becks direkt hinter mir, rechts von mir ne 2 liter flasche sekt, links eine flasche cola.....süße willst du nicht vorbeikommen?*» є назвами популярних в Німеччині напоїв. Вживання запозиченого словосполучення ‚ein 6 packs becks’ замість ‚Verpackung mit 6 Flaschen der Biermarke Beck’s’ демонструє тенденцію до економії мовних засобів. Для автора повідомлення характерним є написання з маленької літери іменників kasten (Kasten), bier (Bier), packs (Packs) becks (Becks), liter (Liter), flasche (Flasche), sekt (Sekt), cola (Cola), süße (Süße), що суперечить правилам німецького правопису.

В інформативному смс-тексті «*hab jetzt ein lippenpiercing!*» адресант повідомляє про наявність пірсінгу англiцизмом Piercing, для якого в німецькій мові немає еквівалентного слова і який можна передати тільки описовим зворотом «*Körperverschönerung mit metallenen Ringen oder Kügelchen*». При цьому від запозиченого слова було утворено лексичну одиницю – складне слово ‚Lippenpiercing’, якому в тексті передує німецький неозначений артикль, вжитий в однині знахідного відмінка. Граматична форма запозиченої одиниці вказує на те, що «Lippenpiercing» сприймається в мові-реципієнті як іменник середнього роду, хоча його написання з малої літери в межах повідомлення є типовим для англійської мови.

В розмовних німецькомовних текстах смс-повідомлень запозичення представляють собою іншомовні еквіваленти німецькомовних лексичних одиниць та виконують стилістичну функцію, надаючи тексту національно-культурної специфіки, наприклад:

Der hat doch letzte Woche, nach unserem Suffsex nie Zeit gehabt weil er meinte er müsse Fußball gucken/spielen. Wir hatten gestern Sex – nüchtern – hab ihm gefragt geschrieben ob er Bock hätte heute Abend, er meinte 'eigentlich' wollen sie Champions League schauen mit Freunden. Hab gesagt, das sei okay, ich fahr dann heim zu meinen Eltern über die Ferien und vllt. sehen wir uns ja im Sommersemester, dann meinte er plötzlich er könnte auch absagen und ob ich nicht erst Freitag fahren könnt, morgen hätte er auch Zeit! Ich hab Fußball geowned. Sex mit mir ist besser als Fußball :D Ich fühl mich wie Gott

В тексті смс-повідомлення, що є детальним та відвертим описом відношень адресанта – представниці жіночої статі зі своїм другом, авторка вдається до вживання англіцизмів – Champions League, okay та geowned. 'Champions League' з сезону 1992/93 року є офіційною назвою європейського клубного футбольного турніру, що проводиться під егідою УЄФА – Союзу європейських футбольних асоціацій. Запозичене словосполучення вживається в тексті без артикля, хоча воно в німецькій мові набуло граматичної категорії жіночого роду. Еквівалентне словосполучення 'Die Meister Liga', перекладене з англійської мови шляхом калькування, не відзначається широким застосуванням в німецькій мові. Англійський прислівник okay, що є розповсюдженою розмовною лексичною одиницею, конкурентно співіснує з німецькомовними синонімами 'gut' та 'in Ordnung'. Дієслово own підпорядковується правилам німецької мови та відмінюється як слабке дієслово, утворюючи при цьому форму дієприкметника за допомогою комбінації німецького префікса ge та англійського суфікса ed – geowned, що зумовлено особливостями системи англійської мови та утворенням дієприкметника минулого часу правильних дієслів англійської мови шляхом додавання закінчення -ed. В межах тексту повідомлення дієслово own розвilo додаткове значення «перемагати», синонімічне дієслову 'gewinnen'.

Адресант в повідомленні «*Dein Lover tanzt grad wie ein Hühnchen ;)*» позначає об'єкт розмови – коханого адресата англіцизмом 'Lover', що є розповсюдженою лексичною одиницею, в значенні якої закладені близькі, інтимні відношення. Запозичена одиниця 'der Lover' є синонімом німецькомовним іменникам 'der Liebhaber', 'der Geliebte', 'der Freund' та відзначається в порівнянні з ними своєю комунікативною чіткістю.

В основі мови молоді закладені пізнання навколишнього світу, свобода самовираження індивідуальності та здійснення комунікації. Молодь, як найбільш сприйнятлива до суспільних змін спільнота, активно використовує та надає перевагу в своєму мовленні запозиченим словам в порівнянні з їхніми німецькомовними синонімами. Соціально-психологічною причиною запозичення виступає комунікативна актуальність позначуваного ним поняття, престижність іншомовного слова, порівняно з власним [3]. Запозичена лексика надає мовцю певної соціальної характеристики, нею індивід заявляє про свій культурний та суспільний авторитет, тобто вживання лексичних запозичень свідчить про бажання мовця показати себе обізнаним в сучасних мовних тенденціях. Наприклад:

– *Meine Mama hat grad meine Schuhe gefunden. Im Pool.*

– *NE?! :D:D:D wie bitte sind deine Schuhe in den Pool gekommen? :D Hast noch ne runde Nachtschwimmen gemacht oder was? Den Gesichtsausdruck von deiner Mutter hätte ich zu gern gesehen :D:D*

Англіцизм 'Pool', який в німецькій мові вживається у значенні 'der Pool eines Hotels/ im eigenen Garten', отримав граматичну категорію чоловічого роду. Отже, англіцизми піддаються впливу мови-реципієнта, особливо у сфері граматичної та словотвірної сис-

тем: зміни стосуються граматичних категорій іменників та дієслів роду – деякі з яких взагалі не властиві англійській мові, наприклад, категорія роду. Запозичені іменники включаються до системи морфологічних та синтаксичних парадигм німецької мови, використовуються з артиклем, підпорядковуються правилам німецької мови. Дієслова отримують типову для інфінітива флексію -en, відмінюються та утворюють форму дієприкметника як слабкі дієслова.

Досліджені німецькомовні смс-повідомлення дозволяють зробити висновок, що системно-мовними чинниками процесу інтенсивного проникнення у словниковий склад німецької мови лексичних елементів англійського походження виступають:

- відсутність у мові-реципієнті одиниць номінації нового предмета, явища або поняття;
- прояв тенденції до економії мовних зусиль – використання запозиченого слова замість описового звороту;
- стислість форми вираження запозиченої одиниці в порівнянні з існуючим німецькомовним еквівалентом;
- вираження стилістичного забарвлення, експресивності тощо;
- підкреслення мовної соціальної характеристики та престижності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Комлев Н. Г. Компоненты содержательной структуры слова / Николай Георгиевич Комлев. – М.: КомКнига, 2006. – 192 с.
2. Кропп В. Молодежный жаргон / Вильгельм Кропп. – М.: Чистые пруды, 2006. – 32 с.
3. Лебедева С. В. Сопоставительный анализ значений слов (пилотажный эксперимент) / С. В. Лебедева // Психолингвистические проблемы семантики и понимания текста. – Калинин: КГУ, 1986. – С. 92-98.
4. Сидоров О. В. Прагматический статус заимствований в современном немецком языке / О. В. Сидоров // Взаємодія одиниць різних рівнів германських, романських і слов'янських мов. – К.: КДПІМ, 1991. – С. 10-14.
5. Eichinger L. Deutsch von heute. Zum Wandel des Sprachgebrauchs am Beispiel der Jugendsprache / Ludwig Eichinger // Triangulum. Germanisches Jahrbuch für Estland, Lettland und Litauen. – Tartu, 1996. – S. 172 – 194.
6. Neuland E. Jugendsprache. Eine Einführung / Eva Neuland. – Tübingen/ Basel: A. Francke Verlag, 2008. – 210 S.